

Alþingi
Erindi nr. **B** 135/2856
komudagur 20.5.2008

SKATTRANNSÓKNARSTJÓRI
RÍKISINS

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 10
150 REYKJAVÍK

TILVÍSUN
BK/eeg/08/1024

DAGSETNING
20.05.2008

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á stjórnsýslulögum, nr. 37/1993 (stjórnsýsluviðurlög), 536. mál.

Á alþingi hefur verið lagt frumvarp til laga um breytingu á stjórnsýslulögum, nr. 37/1993 (stjórnsýsluviðurlög), 536. mál, þskj. nr. 837. Frumvarpið tekur m.a. til grundvallarþátta skattframkvæmdar - beitingu álags - og þýðingu þess. Telur skattrannsóknarstjóri í ljósi þess óhjákvæmilegt að koma að umsögn vegna frumvarpsins. Af því tilefni er send svofelld

u m s ö g n

Með frumvarpinu er lagt til að nýr kafli bætist við stjórnsýslulög, nr. 37/1993, er fjalli um stjórnsýsluviðurlög. Kemur fram í greinargerð með frumvarpinu að markmið þess sé að lögfesta tillögur nefndar um viðurlög við efnahagsbrotum sem fram koma í skýrslu nefndarinnar frá 12. október 2006 og lúta að réttaröryggi borgaranna. Í þeirri nefnd átti ekki sæti fulltrúi skattyfirvalda, enda tilgangur nefndarinnar að því er virðist einkum sá að fjalla um viðurlög vegna brota á samkeppnislögum og brotum á fjármálamarkaði. Má enda segja að meðferð skattamála lúti nokkurri sérstöðu þar sem öll málsmeðferð þar hefur ekki einvörðungu þann tilgang að koma að viðeigandi viðurlögum heldur einnig - og ekki síður - að sjá til þess að skattur sé réttilega á lagður.

Markmið frumvarpsins er tvíþætt svo sem fram kemur í greinargerð; annars vegar að tryggja rétt einstaklings til að fella ekki á sig sök eða svokallaðan þagnarrétt við rannsókn máls á stjórnsýslustigi og hins vegar rétt aðila að stjórnsýslumáli til aðgangs að dómstólum. Í því samhengi er ástæða til að taka fram til skýringa að við rannsóknaraðgerðir skattrannsóknarstjóra ríkisins er gætt að ákvæðum laga um meðferð opinberra mála eftir því sem við á, sbr. 7. mgr. 103. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt, þ. á m. um réttarstöðu sökunauts og í 4. mgr. 110. gr. sömu laga er að finna heimild fyrir gjaldanda að óska eftir því að máli hans verði vísað til lögreglumeðferðar vilji hann ekki hlíta því að mál hans verði afgreitt hjá skattyfirvöldum, en samkvæmt 1. og 2. mgr. sömu greinar eru það skattrannsóknarstjóri og yfirskattanefnd sem hafa heimild til að ákvarða gjaldanda sekt vegna brota á þeim lögum sé máli ekki vísað til lögreglu.

Athugasemdir skattrannsóknarstjóra lúta að því að samkvæmt frumvarpinu er ráð fyrir því gert að til stjórnsýsluviðurlaga teljist álag sem beitt er af hálfu skattyfirvalda. Í dóma- og úrskurðarframkvæmd hefur verið litið svo á að viðurlög vegna brota á skattalögum í formi

sekta og fangelsis verði beitt jafnhliða og óháð því hvort álagi á skattstofna hafi verið beitt af hálfu skattfirvalda. Hefur þannig ekki verið litið svo á að álagsbeiting feli í sér refsingu með þeim réttaráhrifum að slíkt kunni að koma í veg fyrir að frekari viðurlögum verði beitt. Ástæða er þó til að taka fram að Hæstiréttur Íslands hefur ekki tekið efnislega afstöðu til þess hvort álagsbeiting girði með einhverjum hætti fyrir beitingu viðurlaga þannig að brotið sé gegn ákvæði mannréttindasáttmála Evrópu um bann við tvöfaldri refsingu en þau sjónarmið voru uppi í dómi Hæstaréttar Íslands frá 8. júní 2006, mál nr. 248/2006.

Verði litið svo á að álagi verði ekki beitt samhliða viðurlögum í formi sekta eða fangelsis - sem væri í andstöðu við áralanga dóma- og úrskurðarframkvæmd - þarf með ítarlegum hætti að fara yfir gildandi ákvæði skattalaga með það í huga að greina á milli þess í hvaða tilvikum látið verði sitja við álagsbeitingu á skattstofna og hvenær viðurlögum - sektum og fangelsi - verði beitt. Er líklegt að frumvarpið óbreytt skapi rugling og réttaróvissu.

Þá er ástæða til að nefna að skattfyrvöldum er með 94. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt, fengin rík heimild til öflunar gagna frá bæði gjaldendum og þriðja aðila. Teljist álag til stjórnsýsluviðurlaga svo sem frumvarpið gerir ráð fyrir þannig að þagnarréttur b. liðar 1. gr. þess sé virkur, skapast óæskileg óvissa um beitingu þessa sérákvæðis skattalaga.

Með vísan til framanritaðs er lagt til að a.m.k. án frekari endurskoðunar á ákvæðum skattalaga verði orðið „álag“ í a lið 1. gr. og 2. mgr. b liðar 1. gr. fellt brott.

Virðingarfyllst,

Bryndís Kristjánsdóttir,
skattrannsóknarstjóri